

Ett nej ska vara ett nej

– åtta förslag för att fler ska utvisas

Det ska inte gå att leva i Sverige utan tillstånd. Genom utökat samarbete, fler befogenheter och nya verktyg ska den reglerade invandringen upprätthållas. Det förutsätter att den som fått ett utvisningsbeslut också lämnar landet.

I dag bedöms bara drygt hälften av alla utvisningsbeslut faktiskt verkställas.¹ I stället för att följa ett lagkraftvunnet beslut väljer ett stort antal personer varje år att avvika och gå under jorden. Antalet personer som lever utan tillstånd i Sverige har uppskattats till mellan 20 000 och 50 000.²

Omfattande kritik har riktats mot svensk återvändandeverksamhet från Riksrevisionen och Delegationen för migrationsstudier (Delmi). Nu behövs det krafttag för ett väl fungerande återvändande så att ett nej också blir ett nej i praktiken.

När ett nej inte är ett nej undermineras den reglerade invandringen, samtidigt som invandringen ökar och vi i förlängningen får minskade möjligheter att hjälpa dem med allra störst behov.

Moderaternas förslag

1. Inför boendeskyldighet och elektronisk övervakning

Det behövs fler komplement till förvar då det finns en risk för att en person inte samarbetar kring sitt återvändande. Moderaterna vill införa en boendeskyldighet med anmälningsplikt vid Migrationsverkets boenden, vilket innebär begränsningar för den enskilde att röra sig fritt. Det kan till exempel handla om att den enskilde behöver anmäla sig till personal på boendet vid vissa tidpunkter eller måste vara på boendet mellan vissa klockslag. Liknande regler finns i dag i Belgien, Finland och Tyskland.

Dessutom ska elektronisk övervakning, till exempel med fotboja, kunna användas i vissa fall för att säkerställa att personer som ska lämna landet faktiskt också gör det.

2. Inför informationsplikt för kommuner och myndigheter

Det ska stå klart för var och en att om man inte återvänder självmant måste man återvända med myndigheternas försorg. Migrationsverkets, Polismyndighetens och Kriminalvårdens insatser på området behöver intensifieras. Dessa myndigheter ska ges i uppdrag av regeringen att påtagligt öka antalet verkställda utvisningsbeslut.

Dessutom bör andra myndigheter, såsom de i kommunerna, Skatteverket och Transportstyrelsen, få ett särskilt uppdrag att bidra till ett fungerande återvändande. Det ska bland annat ske genom att dessa myndigheter blir skyldiga att informera Migrationsverket och Polismyndigheten när de kommer i kontakt med en person utan tillstånd att vistas i landet. Det medför att samtliga myndigheter som en person kan

¹ Riksrevisionen (2020)

² SOU 2017:93

komma i kontakt med får ett ansvar att säkerställa personens lagliga rätt till vistelse i Sverige, vilket försvårar möjligheterna att leva utan tillstånd i landet.

3. Inför anmälningsskyldighet för asylsökande vid frånvaro

En asylsökande ska vara skyldig att vara tillgänglig för Migrationsverket. Då underlättas också återvändandet vid ett eventuellt avslag på asylansökan. Tyskland har i dag en bestämmelse som innebär att en person måste anmäla sin frånvaro samt lämna kontaktuppgifter i vissa fall. Denna åtgärd syftar till att förebygga att personer avviker. Sverige bör införa en liknande bestämmelse. En person som inte är tillgänglig för Migrationsverket, till exempel genom att ha rest bort en viss tid utan att ange frånvaro, ska förlora rätten till boende och dagernsättning. På detta sätt används myndighetens begränsade resurser till de som fullföljer sin asylansökan och samarbetar med myndigheterna.

4. Stoppa bidrag till personer med olovlig vistelse

Högsta förvaltningsdomstolen har konstaterat att den som olovligen vistas i landet inte har rätt till försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen och därför kan inte heller bistånd i form av nödbistånd ges (HFD 2017:33). Det finns trots detta exempel på kommuner i Sverige som ger ekonomisk hjälp till personer som vistas olovligen i landet. Det behöver därför genom lagstiftning införas förbud för kommuner att ge ekonomiskt stöd till personer som undanhåller sig verkställighet av ett av- eller utvisningsbeslut. Eventuella undantag från en sådan regel behöver utredas noggrant.

5. Inför en förteckning över säkra länder

Asylsökande från ett säkert land kan i normalfallet antas få avslag på asylansökan. En individuell prövning ska ske i varje enskilt fall, men en förteckning över så kallade säkra länder kan förenkla och snabba på hanteringen. Regeringen har låtit remittera en promemoria för att ge regeringen och Migrationsverket möjlighet att upprätta en sådan förteckning (Ds 2020:2), och det är högst anmärkningsvärt att regeringen ännu inte har lagt fram en proposition. Det är angeläget att en förteckning över säkra länder skyndsamt kommer på plats. Om en proposition inte läggs fram senast 31 december 2020, kommer Moderaterna att agera inom riksdagens socialförsäkringsutskott.

6. Fler ska utvisas på grund av brott

Den som kommer till Sverige från ett annat land för att vistas eller bo här ska följa svensk lag. Utländska medborgare som begår brott med straffvärde motsvarande fängelsnivå ska som huvudregel utvisas. Hänsynen till den dömdes anknytning till Sverige ska väga mindre tungt. Idag utvisas enbart 20 procent av de utländska medborgare som döms för våldtäkt och som är folkbokförda i Sverige. För grov misshandel är motsvarande andel 3 procent. Detta måste ändras. Endast i de fall då en utvisning skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande ska anknytning till det svenska samhället eller till personer bosatta i Sverige kunna utgöra anledning att den utländska medborgaren inte blir utvisad på grund av brott. En sådan undantagsbestämmelse ska tillämpas restriktivt.

7. Villkora biståndet

Varje land har en skyldighet enligt folkrätten att låta sina egna medborgare komma in i landet. Ändå förekommer det att länder vägrar återta sina egna medborgare. Sverige bör ställa krav på länder som tar emot svenskt bistånd att samarbeta vid återtagande av sina medborgare. Konsekvensen av att vägra ta emot de egna medborgare som nekats rätt att vistas i Sverige bör vara att hela eller delar av biståndet dras in. Sverige bör dessutom inom EU-samarbetet driva på för att EU:s biståndspolitik ska vara nära kopplad till att förebygga grundorsakerna till migration samt säkerställa ett effektivt återvändande till ursprungsländerna.

8. Fler återtagandeavtal

Ett återtagandeavtal kan innebära att återvändandet förenklas i praktiken. Sverige bör ingå fler återtagandeavtal med ursprungsländer. Sådana avtal bör ingås bilateralt, tillsammans med våra nordiska grannländer eller genom EU-samarbetet. Det är viktigt att återtagandeavtalen är utformade på ett bra sätt, att de följs upp och kommer till praktisk användning.